

THE LINGUISTIC CALQUE AS A MODERN MEAN OF ENRICHING THE PERSIAN LANGUAGE

Irina Erhan

PhD Student, The National School of Political Sciences and Public
Administration

Abstract: This article will explore the narrative of Arab diplomacy in terms of adapting its values to the Western cultural patterns, which have often been the source of the unpardonable drifts of westernised Arab intellectuals accused of acculturation.

Our analysis provides an understanding of how these Western values have transformed the Muslim diplomacy, because many Arab diplomats, trained in the Western world, have adopted a modern speech and a distinctive attitude, considered more effective in achieving national interest, but with linguistic, religious and identity culture consequences.

With a particular focus on how Islam and the Arabic language tend to be moral and intellectual weapons against the Western cultural invasion and as tools for recovering the lost identity, this article will examine the consequences of the Arab-Islamic world's trajectory from the colonial status to the nation-state. The territory of Islam now appears to be marked by Western hostility and ideologies, as well as by diplomatic strategies dictated by the precise interests of each Arab state.

In the research activity, we will appeal to an analytical approach to the Arab diplomacy, integrating the main concepts and theories of the Arab diplomatic discourse and highlighting how the Arab diplomacy has adopted rules incompatible with religion, with the desire of aligning itself to the Western diplomatic model.

Keywords: culture, Arab diplomacy, Muslim territory, etiquette, islam

Introducere

Prezentul articol își propune analiza manierei în care diplomația arabă a adoptat modele exogene, abandonând regulile și interesele islamului, cu consecințe în planul îndepărtării de religie, și supunându-se necondiționat direcțiilor politice occidentale, care au atras convenții și tratate politice în dezavantajul lumii arabe.

În cadrul documentării științifice, am recurs la literatura de specialitate, la lucrările consacrate ale unor islamologi și orientaliști, precum "La diplomatie en terre d'Islam" a lui Abdelaziz Mohamed Riziki, care tratează istoria relațiilor diplomatice dintre teritoriul islamului și celelalte entități politico-militare. Studiul lui Abdelaziz Mohamed Riziki oferă o perspectivă analitică și critică asupra diplomației arabe, făcute de un autor arab, dar care a recurs, în analiza sa, la metoda critică, specifică școlilor occidentale de analiză. De asemenea, nu au fost neglijate lucrarea "A la mémoire du Prophète arabe" a lui Michel Aflak, care aduce în prim-plan emergența figurii intelectualului arab, intim legat de contextul sociopolitic arab și animat de dorința de a fi un purtător de cuvânt liber al năzuințelor naționaliste arabe.

Pe de altă parte, în secolul al XIX-lea, din cauza procesului de colonizare, un anumit tip de mimetism a favorizat înclinația către comportamente sociale și culturale occidentale și către o poluare și forțare a capitalului cultural, acestea producând metamorfoze în planul tradițiilor și cutumelor locale. Depășind izolarea autoimpusă în granițele Cuvântului lui Dumnezeu și formele tradiționale ale civilizației Orientului Apropiat, lumea arabo-islamică a trecut la asimilarea rapidă a fenomenelor culturale occidentale, înțeleasă ca instrument de modernizare, intelectualii musulmani formați în Occident începând să perceapă religia ca sursă de alienare, care pune stăpânire pe spirit și căruia nu îi mai permite să evolueze.

Astfel, pe fondul divizării și transformării în simple colectivități locale, odată cu secolul al XIX-lea, națiunea arabă a pierdut drepturile de a se implica în activitatea diplomatică, puterile coloniale europene confiscând relațiile diplomatice arabe și impunând popoarelor dominate propriile referințe culturale, religioase, economice și politice.

Secolul XX a adus cu sine noi mutații în plan ideologic, Orientul Mijlociu devenind un areal al crizelor sistemice care au condus la fragilizarea și fragmentarea regiunii. Miză a Războiului Rece, lumea arabo-islamică a devenit zonă de interes și influență a marilor puteri, care au reușit să înăbușe orice tentativă de renaștere temporară a visului unității arabe și a nealinierii. În această ecuație,

Procesul de decolonizare aduce cu sine emanciparea politică, socială și economică, care motivează curentul naționalist să remodeleze profilul politic și cultural al societății arabo-islamice. Prevalându-se de apartenența la religia creștină, Michel Aflak tratează islamul ca esență și suflet al unității lumii arabe, ca "cea mai bună expresie a dorinței de eternitate și universalitate a națiunii arabe", militând pentru abandonul stagnării și decadentei impuse de Occident pentru că "există un divorț între gândire și acțiuni, între limbă și inimă" și pentru ca "sângele nostru nobil și glorios să curgă din nou în vinele noastre". (Aflak, 2013)

De asemenea, pe fondul conflictelor din ce în ce mai numeroase între țările arabe însele, dar și cu cele nonmusulmane, servilismul în fața Occidentului a devenit o constantă a diplomației statelor arabe, acestea negociind acorduri în propria defavoare și creând organisme și entități juridice după modelul occidental.

Contexte sociopolitice în spațiul islamic în secolul al XIX-lea și perioada colonială

Secolul XIX este marcat definitiv de hegemonia Occidentului în Imperiul Otoman, impactul economic și militar al Europei, dublat de crizele profunde care au marcat Imperiul Otoman și teritoriile arabe înglobate, conducând la o transformare radicală și deschizând o nouă eră în propria istorie, inclusiv în diplomație, puterea musulmană devenind dependentă de continentul european odată cu recunoașterea superiorității Vestului, în decursul secolului al XIX-lea.

Odată cu secolul al XIX-lea, ruptura diplomației arabe de islam a devenit evidentă, din cauza diverselor forme de occidentalizare și a manierei insidioase a țărilor occidentale de a se infiltra în teritoriul islamului prin activități comerciale promovate de agenții consulari, al căror rol era, în realitate, de a destabiliza și submina zonele în care erau acreditați. (Riziki, 2005: 279)

Impulsionat de capitulații și de reformele „*Tanzīmāt*”¹, care impun laicizarea sistemului juridic și occidentalizarea regimului politic și social, naționalismul arab ia naștere pe fondul contestării administrației otomane, fragilizată de dezvoltarea națiunilor europene. Apare astfel

¹ În traducere, "reorganizări, reforme" (cf Wehr, 1980: p. 978), acesta (1839 - 1876) sunt consecința ingerințelor insistente ale occidentalilor, care s-au soldat cu o serie de reforme la toate nivelurile societății, inclusiv cu apariția (1840) a unui nou Cod Penal de inspirație franceză.

sentimentul "recunoașterii mândriei arabe" care dă naștere acestui proto-naționalism arab, animată, cu precădere, de burghezia și intelectualitatea creștină.

În timpul perioadei coloniale, teritoriile arabe și-au pierdut dreptul de a avea propria reprezentare în relațiile internaționale, întrucât o colonie nu beneficiază de personalitate internațională și nici nu are un ministru al afacerilor externe, reprezentarea internațională a coloniei fiind asigurată de către statul colonizator. (Riziki, 2005: 301)

În coloniile sale, Marea Britanie a acționat în același mod, niciuna dintre acestea neavând dreptul la reprezentare diplomatică, toate prerogativele fiind preluate de către Londra. Un caz singular l-a reprezentat Egiptul, care, deși ocupat de armatele britanice, nu a fost transformat în colonie, ci a continuat să fie o provincie a Imperiului Otoman, chiar dacă autoritățile de la Istanbul nu au deținut nicio influență asupra provinciei. Dinastia lui *Muhammad 'Alī*² a rămas în fruntea Egiptului, în calitate de vicerege, însă sediul unei misiuni diplomatice la Cairo se numea „agenție”, iar ambasadorul era „ministru”. (Brusanowski, 2009: 198)

Colonialismul a reprezentat un obstacol în participarea majorității statelor musulmane la crearea Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional, nicio țară sau entitate statală arabă absentând de la Convenția de la Havana, din anul 1928, în cadrul căreia au fost elaborate regulile diplomației și reper fundamental în domeniul instituirii relațiilor internaționale.

Tentative de aliniere a statelor arabe la modelul diplomatic occidental

Odată cu dobândirea independenței, țările arabe nu au fost capabile să se debaraseze de mentalitatea și principiile coloniale, anumite aspecte ale acestei influențe³ fiind în contradicție totală cu regulile islamului, iar, în absența unei voințe politice reale, cancelariile arabe s-au aliniat la modelul diplomatic promovat de fostele puteri coloniale, fără a-l adapta la contextul islamic local.

În prezent, țările arabe recurg la un acord sau „*agreement*” în momentul în care numesc sau primesc diplomați, chiar și arabi, în conformitate cu Convenția de la Havana și prin Convenția de la Viena, din anul 1961, deși un astfel de formalism nu s-a aplicat niciodată în teritoriile islamului clasic. Însă dreptul internațional modern prevede ca acreditarea diplomatului străin să poată fi respinsă fără ca statul acreditar să-și motiveze decizia. Cancelariile arabe pot refuza anumiți diplomați străini din motive religioase sau din considerente politice, chiar dacă această decizie contravine preceptelor *Sunna*, un exemplu fiind Arabia Saudită, care, în anul 1968, a refuzat să accepte numirea lui Horace Philips ca ambasador al Marii Britanii la Jeddah, sub pretextul că era evreu. (www.telegraph.co.uk)

Pe de altă parte, ambasaderele statelor arabe nu se mai raportează la apărarea islamului, ci la activitățile stipulate și definite în Convenția de la Viena, din anul 1961, or referirile la reglementările islamice absentează din articolele Convenției, iar, în prezent, orice tendință de a face trimitere la islam este considerată de Occident drept o derivă în favoarea terorismului internațional. Diplomatul arab nu mai reprezintă „*Umma*” ci statul-națiune sau un suveran.

În ceea ce privește protejarea intereselor arabe, diplomațiile statelor arabe au devenit partizane ale intereselor occidentale în regiune, invazia Kuwaitului de către Irak, în data de 02 august 1990, nefiind soluționată la nivelul comunității arabe, ci la nivel global.

Funcția de informare în diplomație este, deseori, confundată cu spionajul sau cu imixtiunea unor diplomați arabi în afacerile statelor în care sunt acreditați, iar în ceea ce privește

² (1769 – 1849), de origine albaneză, vicerege al Egiptului (1804-1849). Este considerat fondatorul Egiptului modern, pe care a reușit să-l transforme într-o putere regională pe care o vroia succesoare a Imperiului Otoman. (cf Brusanowski, 2009: 198)

³Societatea arabă a preferat să împrumute forme occidentale fără a realiza că imitarea celui alt este inefficientă și duce la alienare

promovarea relațiilor de prietenie între statul acreditant și cel acreditat, se constată și în prezent că există tensiuni chiar la nivelul comunității arabe, Siria și Libanul nu au avut relații diplomatice până în luna decembrie 2008, când a fost deschisă prima ambasadă a Siriei la Beirut, conducerea misiunii diplomatice fiind asigurată de prim-secretarul Ambasadei.

Statutul acordat diplomaților arabi este cel instituit de Convenția de la Viena, din anul 1961, și de dreptul internațional occidental, pe când în islamul clasic nu erau fixate distincții între trimiși, aceștia fiind doar mesageri fideli ai mesajului. În actualul drept internațional, imunitatea diplomatică poate fi ridicată în momentul în care beneficiarul este vinovat de un act pedepsit de drept, pe când în diplomația Profetului și a califilor săi imunitatea diplomatică era absolută.

Prin aderarea la Organizația Națiunilor Unite și prin crearea de cadre de negociere calchiate după cele occidentale, statele arabe au preferat să se alinieze la modelul occidental, cu riscul de a încălca anumite principii morale islamice sau de a fi umilite. Începând din anul 1948, de la crearea Statului Israel, și până în prezent, ONU este acuzată, de către lumea arabă, de ostilitate față de islam și partizanat american, deși toate țările arabe sunt membre ONU, dar nu membre permanente în Consiliul de Securitate.

Statele situate în teritoriile islamului au creat cadre de negociere proprii, din dorința de a reinventa organizații comunitare și modele europene de gestionare a relațiilor internaționale, de a inova noi forme locale și regionale de responsabilitate politică, de a promova zone de dezvoltare sau resurse și capacități proprii și de a corespunde aspirațiilor tinerelor state arabe independente de a se elibera de colonialism, de a se constitui într-un factor de echilibru mondial, cu un rol major pe eșichierul internațional, și de a oferi popoarelor arabe un for de consultare. Astfel, au apărut Liga Statelor Arabe, Organizația Conferinței Islamice, Consiliul de Cooperare al Statelor Arabe din Golf și Uniunea Maghrebului Arab.

Influența culturii europene asupra diplomatului arab

În diplomația arabă, fiecare stat a recurs la forme și formule proprii, cele mai multe îndepărtându-se de islamul clasic și imitând pe cel utilizat în cancelariile occidentale. Cele care au fost colonii franceze reproduc modelul de la Champs Elysée, iar cele care au fost colonii britanice preferă să împrumute stilul de la Londra.

Statele arabe își redactează anumite documente diplomatice în limba arabă, iar unele dintre acestea copiază modelul occidental, erijat în referință universal valabilă, însă există documente diplomatice care sunt elaborate în limbile franceză și engleză, într-un stil propriu. (Al-^cādah, 1986: Muqaddima)

Dacă în secolul al VII-lea, conducătorii musulmani copiaș modelul protocolului diplomatic practicat în Persia și Bizanț, secole mai târziu, statele arabe au încercat să imite ceremonialul occidental.

Începând cu secolul al XX-lea, protocolul este încredințat unui organism de stat compus din specialiști formați, de cele mai multe ori, în universități occidentale, care au implementat aceeași etichetă și în diplomația islamică. În prezent, o serie de statele arabe preferă protocolul occidental, ale cărui anumite aspecte sunt incompatibile cu islamul, șefi de stat, miniștri și personalități de rang înalt toastând public cupe de băuturi alcoolice sau consumând carne de porc în cadrul unor ceremonii diplomatice din dorința de a se alinia modelului occidental. Chiar dacă alcoolul consumat în public este interzis în statele Golfului Persic, totuși în Qatar, în cadrul reuniunii Organizației Mondiale a Comerțului din anul 2001, miniștrii qatarieți au preferat să se afișeze în public, în prezența camerelor de televiziune, ciocnind cupe de șampanie cu invitații occidentali, deși Coranul condamnă consumul de vin și porc:

O, voi ce credeți! Vinul, jocurile de noroc, pietrele înălțate și săgețile de ghicit sunt o întinare și o lucrare a Diavolului. Feriți-vă de ele! (Coran, V: 90)⁴

El v-a oprit pe voi doar de la mortăciune, sânge, carne de porc și ceea ce a fost înjunghiat în numele altuia decât Dumnezeu. [...] (Coran, II: 173)

Arabii alienați cultural sunt descriși, într-o manieră sarcastică, drept „arabo-ricani”, afixul „rican” fiind folosit pentru „american”:

„(...) numeroși arabi vorbesc araba pentru a părea autentici, dar folosesc engleza americană în afaceri pentru a părea mai moderni. Aceștia sunt arabo-ricanii. Hiperactivi și deseori influenți în interiorul comunității noastre, acești reductabili paraziți au irupt în era petrolului. (Riziki, 2005: 294)

După obținerea independenței, statele arabe și-au adaptat valorile la scheme culturale occidentale, chiar dacă au fost atât de contestate chiar și în țara de origine, or acest model a reprezentat, de cele mai multe ori, sursa derivelor impardonabile ale intelectualilor occidentalizați, acuzați de aculturație.

Acești diplomați formați în spațiul occidental au adoptat, de cele mai multe ori, un discurs de „tip modern”, considerat mult mai eficient în realizarea interesului național, și au militat consecvent pentru marginalizarea limbii arabe ca mijloc de comunicare diplomatică și pentru restrângerea valorilor religioase islamice în sfera privată a familiei, conducând, în anumite cazuri, la pierderea propriei identități.

Ignorată și disprețuită în perioada colonială de către Occident, limba arabă a fost tratată cu scepticism de către intelectualii occidentalizați, atitudine care explică astfel producția literară în limba franceză în Algeria, Maroc și Tunisia. Această înrădăcinare a alienării culturale reprezintă principala cauză a rupturii dintre islam și diplomația statelor arabe, situație inexplicabilă într-un teritoriu care dispune de valori susceptibile a-i servi drept armă intelectuală și morală împotriva unei invazii culturale occidentale incontrolabile și, de multe ori, distructive.

În această ecuație, islamul ar fi putut juca un rol decisiv de anulare a acestei alinieri culturale, de a se constitui într-o barieră de protecție față de invazia occidentală, în timp ce limba ar fi putut deveni un mijloc defavorizant al tuturor derivelor, indiferent de natura acestora, cu implicații majore asupra diplomației culturale arabe.

Concluzii

Justificată de relația dintre spiritual și temporal, diplomația islamică este produsul moștenirii culturale și religioase a spațiului arab, califii, în dubla lor calitate de garanți ai dogmei și legilor islamice și de instrument de exercitare a autorității, contribuind decisiv la consolidarea diplomației islamice prin continuarea operei Profetului și prin plasarea factorului religios în centrul diplomației.

Secolul al XIX-lea a reprezentat, pentru teritoriul islamului, etapa derutei și a profundelor contradicții, ca urmare a colonizării și dominației, cu consecințe nefaste durabile asupra diplomației statelor arabe, care a implicat aplicarea unor norme incompatibile cu religia, din dorința de a se alinia la modelul diplomatic occidental.

După obținerea independenței, statele arabo-islamice au promovat o diplomație formată din decizii și acțiuni a căror comprehensiune nu se raporta la islam, iar, pe fondul conflictelor din ce în ce mai numeroase între țările arabe însele, dar și cu cele nonmusulmane, servilismul în fața Occidentului a devenit o constantă a diplomației statelor arabe, acestea negociind acorduri în propria defavoare.

⁴Pentru traducerea versetelor coranice am folosit Coranul în traducerea profesorului George Grigore

Diplomația arabă trebuie studiată din perspectiva relației dintre regulile islamului și dreptul internațional impus de Națiunile Unite, dat fiind că există percepții diferite asupra înțelegerii conceptelor de „suveranitate”, „etichetă” sau a binomului „stat - religie”.

BIBLIOGRAPHY

1. ***2003. *Coranul* (traducere: George Grigore). Istanbul: Çağrı Yayınları.
2. Aflak, Michel. (2013). *A la mémoire du Prophète arabe*. Paris: Ellipses
3. Riziki, Abdelaziz Mohamed. 2005. *La diplomatie en terre d'Islam*. Paris: L'Harmattan
4. Brusanowski, Paul. 2009. *Religie și stat în Islam*. București: Herald
5. Fawq Al-^cādah, Samūḥī. 1986. *A Dictionary of Diplomacy and International Affairs. English – French – Arabic*. Librairie Du Liban: Beirut
6. Wehr, Hans. 1980. *A Dictionary of Modern Written Arabic* (editor: J. Milton Cowan). Londra: MacDonald & Evans Ltd.
7. ***The Telegraph. *Sir Horace Phillips*. 26.03.2004. regăsit la adresa web <http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/1457733/Sir-Horace-Phillips.html>